

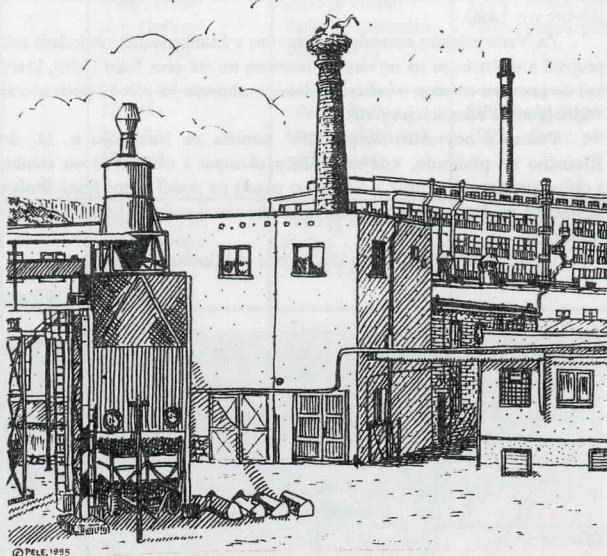
7/1995

**Vlasti-  
= vědne ČÍSTY**

**15**  
**ZÁŘÍ 1995**

PŘÍLOHA ODERSKÉHO ZPRAVODAJE • HISTORICKO-VLASTIVĚDNÝ SPOLEK V ODRÁCH

## TIP NA VÝLET



Čápi hnizdo v a. s. Optimit na ilustraci Ing. P. Lelka.

Nastalo září a s ním i doba odletu čápů bílých do jižní Afriky. Než se s nimi rozloučíme, rád bych vás provedl čapími hnizdy na Odersku a na jihovýchod v Moravské bránně. Zároveň se seznámíme s některými zajímavostmi zjištěnými v loňském roce, který byl věnován čápům bílým a kdy v celé republice probíhalo jejich sčítání. Některé se zjištovaných údajů v letech 1994 a 1995 uvádí souhrnná tabulka zařazená na konci.

Tento výlet bude cyklistický, délka trasy bude cca 50 km. K pozorování si opatřete dalekohled, vzhledem k časové náročnosti vlastního pozorování vyrazte již po sedmé hodině ranní.

První čapí hnizdo, které jistě všechni znáte, se nachází na komíně stolárny v a. s. Optimit. Nejlépe se dá pozorovat z ulice Vítovské od zrušeného železničního přejezdu za nádražím.

S radostí vždy každé jaro vítáme čápy jako posly jara. Mnozí s obavami sledují, zda čápi přečkají nenadálé jarní chumelenice a mrazíky.

Čápi, podobně jako lidé, mají život radostný i krutý. Z vlastního pozorování si dovolím tvrdit, že nejhezčími chvílemi jsou pro čápy období toku, čas oprav znova obhájeného hnizda a konec léta, kdy učí mláďata létat. Právě období před vylétnutím mladých z hnizda je optimální pro zjištování početních stavů čápů před jejich odletem na zimoviště.

Starší pamětníci si jistě vzpomenou, že původní hnizdo čápů bílých v Odrách se nacházelo na komíně bývalého zahradnictví vedle dřevovýroby ZD za železničním nádražím. Po zrušení zahradnictví se

čápi uhnizdili na dnešním místě. Před léty zde ochránci přírody z Oder úspěšně vynesli zpět do hnizda mladého čápa, který se ještě neuměl vznést a bezradně pobíhal po zemi.

Z Oder se vydejte kolem rybníků do obce Vražné. Na křižovatce ve Vražném odbočte doleva a ze silnice sjedete doprava k drůbežárně. Za potokem vlevo u vjezdu do areálu drůbežárny se nachází čápi hnizdo na dvojitém betonovém sloupu.

Vloni jsme zde zaznamenali pouze základ hnizda s občasnými návštěvami dospělého čápa. Letos zde již čápi úspěšně hnizdí a měli dvě mláďata.

Vraťte se zpět na silnici, odbøøte doleva a přes Vražné a Hynčice pokraøujte do Bøotína. V Bøotíně asi 100 m před křižovatkou se silnicí I/48 na úrovni hospody „Na kopeèku“ odboøíte vlevo a před sebou za dvorem uvidíte staré čapí hnizdo na komíně bývalé mlékárny.

Hnizdo vzniklo po r. 1950 a tomu odpovídají i jeho současné parametry prùmér 170 cm a výška hnizdního materiálu 120 cm. Vloni, v dobì naší kontroly, byla na hnizdě 3 mláðata, která živil pouze jeden rodiè. Druhý údajně zahynul při støetu s elektrickým vedením.

K dalšemu zajímavému hnizdu se vydáme z Bøotína po hlavní silnici do Polomí na nádraží.

Je postaveno na ocelovém příhradovém stožáru železniční troleje. Zde se čápům nedáří vyhnizdit – i po jarním příletu obou starých čapů zůstává toto hnizdo již čtvrtým rokem navštìvováno v prùběhu hnizdění pouze jedním čápem.

Za nejstarším a nejzajímavějším čapím hnizdem se z Polomí vydejte do Blahutovic po málo používané polní cestě vedoucí kolem hliniště polomské cihelnì. Tato cesta je sice v horším stavu, vyhnete se však silnému automobilovému provozu. Samotné hnizdo v Blahutovicích naleznete snadno, nachází se na komíně hospodáøských budov bývalého panského dvora.

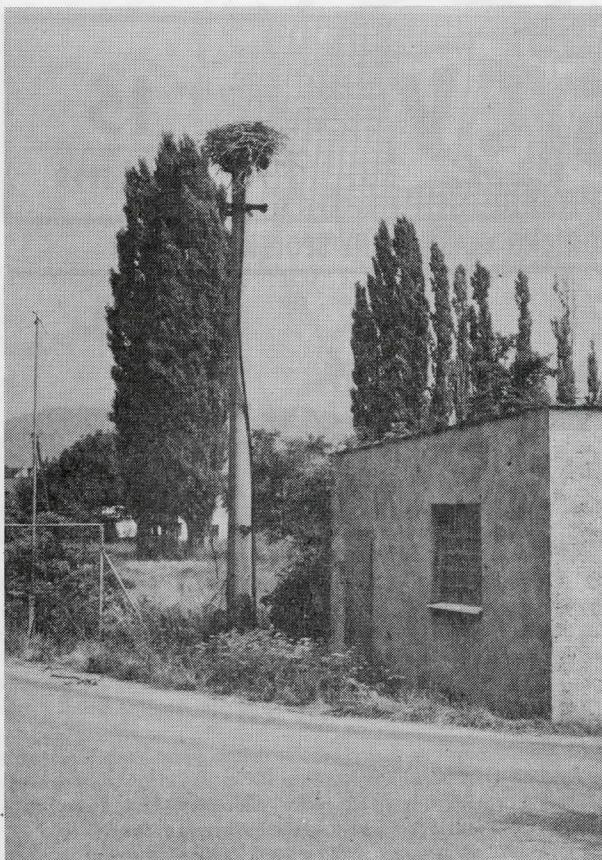
Hnizdo zde je již od II. svìtové války, upoutá vás proto mohutností a vychýlením. Pod thou hnizdního materiálu se komín začal bortit. Za finanèního příspěvu Okresního úřadu v Novém Jièině byl komín opraven a hnizdo je tak snad zachráneno před zřícením.

Z Blahutovic jdøte silnicí podjezdem pod hlavní železnièní tratí Pøerov-Bohumín do Dubu, kde odbøøte doleva do Polouvsí. V Polouvsí minete odbøøky na Starožickou Lhotu a posléze k říèce Luze a budete pokraèovat zástavbou Polouvsí v pravém svahu nad Luhou. Zde narazíte postupnì na dvø podobná čapí hnizd.

Obě hnizda (první napravo od cesty za domem čp. 11 na travnatém svahu a druhé uprostøed křižovatky místních komunikací u domu čp. 34) čápi pùvodně založili na sloupech el. vedení. Vloni jim tato pùvodní hnizda pracovníci rozvodních závodù spolu s ochránci přírody z Valašského Meziøí přestěhovali i s mláðími na nově postavené sloupy s hnizdními podložkami. Letos, podobně jako v Lubomøí, staré čápi a druhého hnizda rozebirají hnizdní materiál a opùt zakládají nové hnizdo na sloupu el. vedení.

Z Polouvsí budeme pokraèovat silnicí na levém bøehu Luhu do Jeseníku n. Odrou před obecní úřad. Zde na návsi za restaurací stojí další sloup s hnizdní podložkou a čapím hnizdem.

Pùvodně zde čápi hnizdili na nedalekém komíně. Jelikož se komín užívá, bylo hnizdo před cca 3 léty přemístěno na dřevøný sloup



*Hnízdo ve Vražném. Foto: K. Wiltsch.*

*s podložkou. Je každoročně obsazováno, sloup se však nakláni, takže jej bude nutno vyrovnat a podepřít.*

V restauraci se můžete občerstvit a k dalšímu hnizdu budeme pokračovat směrem na Mankovice. V Jeseníku n. Odrou po levé straně mineme za Luhou stadion s pěkným dubem letním, který byl vyhlášen za památný strom. Při výjezdu z Jeseníku n. O. po pravé straně uvidíte chátrající budovu zámku v bývalém zámeckém parku s rybníkem.

Za železničním podjezdem ještě před Odrou odbočte doleva podél náhonu k Dolnímu mlýnu. Zde, kromě sádky a chovných rybníků, můžete vidět na Odersku nejníže položené čapí hnizdo (260 m n. m.) na nejvyšším komíně (cca 20 m), kde čapí každoročně zdárňuje svá mláďata.

Z Dolního mlýna se vratěte na silnici Jeseník n. Odrou-Mankovice a odbočte doprava přes řeku Odru a nechráněný železniční přejezd k Mankovicím. Na dolním konci Mankovic odbočte doprava k trojnásobnému železničnímu přejezdu u sila do Suchdolu n. Odrou. Za suchdolským železničním nádražím a restaurací přejedete přejezd trati na Nový Jičín a na křížovatce odbočíte doprava pod železniční podjezd a dojedete po ul. Komenského až do centra Suchdolu n. Odrou před nákupním střediskem. Zde odbočíte doprava k lékárně, stadionu a kulturnímu domu.

*Právě na komín kotelny kulturního domu se každoročně vracejí čapí bílí, aby obnovovali na zimu odstraněné hnizdo. Do loňského roku museli vždy čekat na ukončení topné sezóny, kdy se komín přestal užívat, aby mohli hnizdo obnovit. I tak byli při své tvrdosíjně snaze celi černí od sazí a výchova mláďat se opoždovala. V letošním roce byla na komín zásluhou místního obecního úřadu instalována ocelová nástavba umožňující topení i hnizdění současně. Nezbývá, než smeknout před vytrvalostí čapů a poděkovat lidem za tento příkladný čin.*

Vratěte se zpět na Komenského ul. a pokračujte dál ve směru na Kletně. Po pravé straně minete před školou sochu J. A. Komenského a ve svahu pod katolickým kostelem a hřbitovem pamětní bronzovou

tabulku z roku 1992 s textem: „Zde kázal v r. 1618-1621 J. A. Komenský“. U křížovatky silnic na Kletně, Mankovice a Hl. Životice spatříte poslední čapí hnizdo na dnešní trase – na komíně bývalé pekárny.

*Před 4 léty ochránci přírody z Oder obdrželi zakázku na přemístění tohoto hnizda. Před příletem čapů jsme stávající hnizdo rozebrali a z komínu odstranili. Hnízdního materiálu bylo několik koleček a majitelka pekárny odstranění hnizda uvítala. Stěžovala si totiž, že ji na dvůr z hnizda padají vedle větví též hadi, ještěrky a jiná „havěti“.*

*Na komín jsme osadili zábranu ve tvaru jehlanu ze svařovacích drátů a ve vzdálenosti asi 50 m od pekárny jsme postavili modřinový sloup s dřevěnou hnizdní podložkou. Můžete jej vidět za křížovatkou asi 50 m napravo od silnice vedoucí na Kletně. Žel, toto místo čapům nevhovovalo a tak začali budovat nové hnizdo na komíně pekárny v mezeře mezi zábranou a obruci se zábradlim. Člověk tentokrát prohrál a čapí nadále pravidelně vyvádějí své mláďata na komíně.*

Touto poslední zastávkou končí naše putování za čapy bílymi po jihovýchodní části Oderska.

Spěcháte-li domů, vydejte se po silnici do Mankovic. V polích minete samotu zvanou „Hospůdka“. Potok za ní tvoří starou hranici mezi Moravou a Slezskem, která byla ustavena majetkoprávními vztahy šlechty v r. 1480.

Za Veterinárním asanačním ústavem v Mankovicích přejedete žel. přejezd a ocítнетe se na novém betonovém mostě přes řeku Odru, který byl do provozu uveden v loňském létě. Za ním vás již přivítá podvečerní vodní hladina oderských rybníků.

Pokud s návratem nespěcháte, zamiřte ze Suchdolu n. O. do Kletného na přehrada, kde se můžete okupat i občerstvit ve stánku s občerstvením. Přes hráz a chatovou osadu se podél plotu lesní školky dostanete na lesní cestu vedoucí k třešňovému sadu u Mankovického mostu.

U oderských rybníků se s vámi loučí váš dnešní průvodce

Květoslav Wiltsch



*Hnízdo v Polouvsí. Foto: K. Wiltsch.*

## VÝSKYT ČÁPŮ NA ODERSKU A V OKOLÍ

Poř. č. viz mapa	Obec Číslo popisné Okres	Umístění hnizda	Obsazení hnizda	Poč. mlad. dat. poz.	Rozměry hnizda Ø - průměr M - mocnost	Jiné údaje a zajímavosti
1	Odry, část Klokočůvek u čp. 319 Nový Jičín	dřevěná hnizdní podložka na modřín. sl. výšky 9 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	4 10. 7. 1994 3 15. 7. 1995	Ø ~ 150 cm M ~ 50 cm	sloup s podložkou postaven r. 1986 ZO ČSOP Odry jako náhrada za hnizdo na komíně čp. 316
2	Heřmánky nad čp. 252 Nový Jičín	dřevěná hnizdní podložka na modřín. sl. výšky 7 m	1994 - neobsazeno 1995 - obsaz. párem	0 10. 7. 1994 3 15. 7. 1995	— — Ø ~ 150 cm M ~ 50 cm	sloup s podložkou postaven 25. 3. 1994 ZO ČSOP Odry
3	Luboměř, zahrada u čp. 44 Nový Jičín	- kovová hnizdní podložka na modřín. sl. výšky 8 m - dvoj. dřevěný sl. el. vedení	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	2 10. 7. 1994 4 15. 7. 1995	Ø ~ 120 cm M ~ 30 cm Ø ~ 160 cm M ~ 50 cm	sloup s podložkou postaven 11. 3. 1990 ČSOP Odry v r. 1994 - hn. ze sloupu přemístěno na podložku 1995 - čápi se vrátili zpět na sloup el. vedení
4	Odry, areál a. s. Optimit Nový Jičín	cihlový komín stolárný Optimitu výška 15 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	3 15. 7. 1994 3 22. 7. 1995	Ø ~ 170 cm M ~ 100 cm	
5	Bělotín čp. 185 Přerov	cihlový komín bývalé mlékárny výška 10 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	3 15. 7. 1994 2 22. 7. 1995	Ø ~ 170 cm M ~ 120 cm	1 čáp zahynul nárazem do el. vedení
6	Jeseník n. O. -Blahutovice čp. 1 Nový Jičín	cihlový komín státku výška 12 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	3 12. 7. 1994 3 22. 7. 1995	Ø ~ 180 cm M ~ 200 cm	
7	Polom, zelezniciční nádraží Nový Jičín	příhradní ocelový stožár el. troleje výška 12 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	0 15. 7. 1994 0 22. 7. 1995	120 x 150 cm M ~ 100 cm	
8	Jeseník n. O. -Polouvsí u čp. 14 Nový Jičín	kovová hnizdní podložka na dřevěném sl. výšky 7 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	3 15. 7. 1994 3 22. 7. 1995	Ø ~ 120 cm M ~ 20 cm	hnízdo s mladými přeneseno r. 1994 ze sloupu el. vedení na dřevěný sloup s hnizdní podložkou
9	Jeseník n. O. -Polouvsí u čp. 34 Nový Jičín	kovová hnizdní podložka na dřevěném sl. výšky 9 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	4 15. 7. 1994 4 22. 7. 1995	Ø ~ 120 cm M ~ 20 cm	hnízdo s mladými r. 1994 přemístěno z el. sloupu na dřevěný, v r. 1995 čápi hnízdo opět na sl. el. vedení
10	Jeseník n. O. u restaurace za ČOV Nový Jičín	kovová hnizdní podložka na dřevěném sl. výšky 8 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	3 15. 7. 1994 3 22. 7. 1995	Ø ~ 150 cm M ~ 30 cm	hnízdo r. 1993 přemístěno z komína na dřevěný sloup, sloup je nahý
11	Vražné u brány podniku živ. výroby Nový Jičín	nepoužívaný dvoj. betonový sloup výšky 7 m	1994 - obsaz. párem 1995 - obsaz. párem	0 15. 7. 1994 1 22. 7. 1995	Ø ~ 100 cm M ~ 20 cm M ~ 30 cm	
12	Jeseník n. O. -Dolní mlýn býv. mlýn Nový Jičín	cihlový komín výšky 25 m	1994 - obsaz. párem 1995 - o. párem (?)	3 17. 7. 1994 4 22. 7. 1995	Ø ~ ? M ~ ?	
13	Suchdol n. O. kotelna KD Nový Jičín	cihlový komín výšky 12 m	1994 - obsaz. párem 1995 - o. párem (?)	2 17. 7. 1994 2 22. 7. 1995	Ø ~ 120 cm M ~ 30 cm Ø ~ ? M ~ ?	hn. každoročně shazováno (užívaný komín) v r. 1995 byla osazena na komín kovo- vá konstrukce umožňující hnízdění i za provozu
14	Suchdol n. O. býv. pekárna Nový Jičín	cihlový komín výšky 11 m	1994 - obsaz. párem 1995 - o. párem (?)	4 17. 7. 1994 4 22. 7. 1995	110 x 160 cm M ~ 40 cm	hn. v r. 1990 odstraněno a na komín osazena zábrana, byl postaven sloup s hnizdní podložkou, čápi i přes zábranu setrvali na komíně

